

Zpravodaj České národopisné společnosti

Ročník 26

Praha, prosinec 2022

Číslo 3

Vážené členky a vážení členové České národopisné společnosti,

třetí letošní číslo Zpravodaje přináší nové informace o činnosti České národopisné společnosti v období červenec až prosinec 2022.

Věnujte, prosím, pozornost především informacím o přípravách **Valného shromáždění ČNS a konferenci ČNS s názvem (NE)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie**, o nových **grantových žádostech** podaných u Ministerstva kultury a Rady vědeckých společností na rok 2023, o **fungování Dárcovského Fondu PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.**, o **činnosti dopisovatelské sítě**, o **chystaném mezinárodním kongresu SIEF2023**, o **opětovném zpřístupnění Bibliografické databáze národopisných příspěvků**, o **nových podmínkách úhrady členských příspěvků** i dalším zprávám.

Činnost exekutivy

- Hlavní výbor ČNS se sešel v daném období na dvou jednáních, a to 14. září 2022 v Národním muzeu v přírodě v Muzeu v přírodě Vysočina v Betlému v Hlinsku a 9. prosince 2022 v Národním muzeu v přírodě ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.
- ČNS podala na rok 2023 **čtyři žádosti o grant**. Na Ministerstvo kultury byly odeslány dva grantové projekty – na vydání prvního čísla Národopisného věstníku 2023, ročník XL/82 a na pasportizaci všech zdigitalizovaných dotazníků ČNS, k Radě vědeckých společností to byly také dva grantové projekty – na vydání druhého čísla Národopisného věstníku 2023, ročník XL/82 a na podporu Valného shromáždění a konference ČNS v roce 2023.

Příprava Valného shromáždění a konference ČNS v roce 2023

- **Valné shromáždění ČNS se bude konat 19. září 2023 v Národním domě v Prostějově (Vojáčkovo náměstí 218/1), srdečně na ně zveme všechny členy ČNS.**
- Na Valné shromáždění naváže **konference (NE)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie, která proběhne 19.–21. září 2023 v Prostějově.**

- **Konference si klade za cíl** prozkoumat procesy, kterými tradice procházejí, a zaměřit se na jejich reflexi v současné společnosti, a to jak v teoretické rovině vědecké a badatelské, tak z pohledu nositelů současných tradic i společnosti jako celku.
- **Na konferenci uvítáme příspěvky, které se týkají dvou okruhů.** Prvním z nich je **Hranice tradice.** Slovem *tradice* se v běžné společnosti již neoznačují jen jevy, které jsou prověřeny a předávány generacemi, ale cokoliv, co připomíná cosi z minulosti. Na venkově i v městském prostředí se neustále objevuje řada nových prvků – materiálních i nemateriálních, které budou brzy pokládány za tradiční, stejně jako prvky, které vznikly v průběhu 20. století a nyní je považujeme za nedílnou součást života. A druhým je **Kontinuita, zánik a proměny tradice.** Přírozenou vlastností tradice je hodnotová stálost a zároveň neustálá proměna. Tradice, která ztratí svou praktickou a následně i společenskou funkci a přestane se vyvíjet, se stává nepotřebnou a zaniká. Tradiční projev může být přerušen také z mnoha jiných důvodů. U některých tradic však dochází k obnově. Také nositelé tradic se mění.
- **Příhlášky a anotace příspěvků** o délce maximálně 300 slov v českém, slovenském nebo anglickém jazyce **posílejte, prosím, do 30. března 2023 prostřednictvím [online formuláře](#).**
- Jednácím jazykem konference je čeština, slovenština, popřípadě angličtina (překlad do češtiny není zajištěn).
- Pokud máte zájem o účast na konferenci **bez příspěvku**, přihlaste se, prosím, **do 30. července 2023** na výše uvedeném linku, tj. prostřednictvím **[online formuláře](#).**
- Bližší informace o konferenci a celou výzvu k zasílání abstraktů najdete také na stránkách ČNS: <https://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/aktuality/konference-seminare/item/567-ne-tradice-zije-kontinuita-promena-zanik-a-obnova-tradic-pohledem-etnologie>.
- Konferenční poplatek činí **400,- Kč** a bude placen v hotovosti na místě konání konference. Ubytování a cestovní náklady ČNS nehradí. Bližší informace o možnosti ubytování budou účastníkům rozeslány během července 2023.

Fond PhDr. Aleny Plessingerové, CSc., a PhDr. Josefa Vařeky, DrSc.

- Dárcovský fond byl zřízen za účelem podpory etnografických terénních výzkumů vysokoškolských studentů oboru etnologie na území České republiky. Je zaměřen jak na etnografické výzkumy jevů materiální kultury (vesnické stavitelství, lidový oděv, strava, transport, malovýrobní zemědělství, domácká a řemeslná výroba, lidové a zlidovělé umění), tak nemateriálních kulturních jevů výročního a rodinného obyčejového cyklu, lidové religiozity a léčitelství. Vzhledem k modernizaci života ve vesnickém i městském prostředí lze u zmíněných jevů sledovat jejich vývoj provázený novými funkcemi, jež odpovídají současným životním formám. Základním kritériem při výběru soudobých kulturních forem bude však jejich vazba na tradici.

- Udělení finanční podpory studentům z dárcovského Fondu je podmíněno zpracováním výzkumného projektu (ideový záměr, termín, lokalizace a finanční náklady výzkumu) v češtině, který student předloží do 30. listopadu roku, jenž předchází roku vlastního výzkumu, Správní radě Fondu.
- Pětičlenná **Správní rada** Dárcovského fondu pracuje ve složení: PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D. (předseda ČNS), PhDr. Zuzana Čermáková, Ph.D. (vědecká tajemnice ČNS), PhDr. Martin Novotný, Ph.D. (člen HV ČNS), doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D. (ÚEE FF MU Brno), doc. PhDr. Marek Jakoubek, Ph.D. et Ph.D. (ÚE FF UK Praha). **Dozorčí rada** je totožná s revizní komisí ČNS ve složení: PhDr. Roman Doušek, Ph.D., Mgr. Jan Pohunek, Ph.D. a Mgr. Alexandra Zvonařová.
- K **30. listopadu 2022** byly přihlášeny a následně Správní radou **schváleny dvě žádosti** o podporu, a to projekt studentky Anny Varausové z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Projevy tanečnosti v rámci současných festivit na jižní Moravě* a projekt studenta Petra Drastila ze stejného ústavu s názvem výzkumu *Funkce dětského folklórního souboru Trnaveček v obci Milotice (okr. Hodonín)*.
- S výsledky v loňském roce přihlášeného výzkumu Petra Drastila z Ústavu evropské etnologie FF MU v Brně s názvem *Obnovená obchůzka královniček ve Svatobořicích-Mistříně (okr. Břeclav)* budou členové ČNS seznámeni v Národopisném věstníku č. 1/2023, plnění projektu Kateřiny Nečacké ze stejného ústavu v Brně s názvem projektu *Současná podoba religiozity u římských katolíků a členů Českobratrské církve evangelické na Rusavě a jejich vzájemné vztahy* je ve fázi zpracování výsledků terénního výzkumu (výzkumná zpráva a článek do Národopisného věstníku budou dodány na počátku roku 2023). Studentka Kateřina Vlková ze stejného ústavu s názvem výzkumu *Současný kulturní a společenský život vesnice v západních Čechách. Na příkladu obce Stýskaly (okr. Plzeň-sever)*, která obdržela finanční podporu už v roce 2020, začala s plnohodnotným výzkumem až v letošním roce z důvodu dřívější epidemické situace, proto článek pro NV bude předán až v první polovině roku 2023.

Konference, semináře a další akce

- Členové a přátelé České národopisné společnosti a Národopisné společnosti Slovenska se sešli i letos na vrcholu Velké Javořiny (5. ročník), a to 15. října 2022.
- HV ČNS zve již nyní členy a přátele České národopisné společnosti a Národopisné společnosti Slovenska na **tradiční setkání na vrcholu Velké Javořiny (6. ročník)**, a to **7. října 2023 ve 12.00**.
- Ve dnech **7.–10. června 2023** se v Brně uskuteční **16. mezinárodní kongres SIEF**. Česká republika je zemí, kde byla téměř před 100 lety založena Mezinárodní komise pro lidové umění (Commission internationale de l'art populaire), předchůdce dnešní SIEF (Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore, česky Mezinárodní společnost pro etnologii a folklor). Na pořádání konference se podílí Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Ústav evropské etnologie FF MU a Národní ústav lidové kultury. **Tématem konference je Život v nejistotě**. Do 10. ledna 2023 je ještě možné přihlašovat příspěvky

a postery. Podrobnější informace naleznete na domovských stránkách konference pod odkazem: <https://www.siefhome.org/congresses/sief2023/>.

Zahraniční spolupráce ČNS – UNESCO

- ČNS se v letech 2016–2019 podílela na činnosti Evaluačního orgánu Mezivládního výboru UNESCO pro zachování nemateriálního kulturního dědictví a kolegium hodnotitelů ČNS posuzovalo nominace na zápisy do světových seznamů nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Do tohoto orgánu není možné být zvolen dvakrát za sebou, ČNS musí tedy na případnou další kandidaturu počkat do roku 2023.
- PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., se aktivně podílí na činnosti Mezivládního výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Česká republika byla na léta 2020–2024 zvolena jeho členem, PhDr. Eva Kuminková, Ph.D., spolupracuje s dalšími čtyřmi členy ČNS, kteří byli za Českou republiku osloveni Ministerstvem kultury (prof. PhDr. Martinou Pavlicovou, CSc., doc. PhDr. Danielelem Drápalou, Ph.D., PhDr. Ilonou Vojancovou a Mgr. Janem Blažkem).
- **Letošní zasedání** Mezivládního výboru Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO **probíhalo od 28. listopadu do 3. prosince 2022** v marockém Rabatu. Po celou dobu probíhaly také aktivity NGO fóra akreditovaných nevládních organizací při této Úmluvě, jehož je Česká národopisná společnost členem.
- Detailní informace o problematice nemateriálního kulturního dědictví je možné nalézt na internetových stránkách UNESCO na <http://www.unesco.org/culture/ich/>.

Národopisný věstník

- V červnu a červenci 2022 proběhlo rozeslání NV 1/2022. Před Vánoci letošního roku bude členům rozeslán i NV 2/2022.
- NV 1/2023 bude věnován příspěvkům na téma nemateriálního kulturního dědictví, náplň NV 2/2023 je v jednání.
- V řešení je **nová podoba samostatných webových stránek** Národopisného věstníku, stejně tak se členové ČNS mohou těšit již záhy na **nový vzhled tištěné verze NV**.
- Národopisný věstník není distribuován členům, kteří dluží členské příspěvky za tento, případně minulé roky. Po doplacení dlužných členských příspěvků jim bude Národopisný věstník zaslán dodatečně.

Dopisovatelská síť

- Hlavní výbor ČNS uvítá podněty z řad členů ČNS k **vytvoření tematických dotazníků**, své náměty můžete zasílat na e-mailovou adresu PhDr. Jany Polákové, Ph.D.: jpolakova@mzm.cz.

- V druhé polovině roku 2022 byl dopisovatelům rozeslán dotazník na téma proměn **hodových tradic**.
- Dopisovatelská síť prošla rozsáhlou revizí z důvodu zjištění aktivních a neaktivních členů. K dnešním dnům tedy ČNS eviduje 91 aktivních dopisovatelů. Probíhá stále snaha oslovit nové dopisovatele z celé České republiky a obohatit tak tuto síť (nyní se zaměřením na Kraj Vysočina a Jihočeský kraj).
- Výhledově by měly být všechny dotazníky připravené k postupnému online zpřístupnění badatelům (v návaznosti na získání grantových prostředků).

Webové stránky ČNS

- Chtěli bychom poděkovat členům ČNS, kteří zasílají informace na naše webové stránky, a oslovit i další členy, aby nám zasílali do **kategorie AKTUALITY informace o nově vydaných knihách, o připravovaných a probíhajících výstavách, o pořádaných konferencích a seminářích či dalších akcích**, na nichž se podílejí členové ČNS a jež korespondují se zásadami činnosti ČNS. Webové stránky jsou určeny k informování o ČNS jako základní odborné oborové organizaci a o její aktuální činnosti a činnosti jejích členů. Informace zasílejte prosím na e-mailovou adresu: info@narodopisnaspolecnost.cz nebo martin.novotny@nulk.cz.
- Česká národopisná společnost s radostí oznamuje všem svým členům, že v rámci Virtuální badatelny byla opětovně **zpřístupněna Bibliografická databáze národopisných příspěvků**. Jedná se o ojedinělý zdroj informací o existenci textů s tematikou tradiční lidové kultury v lokálně a regionálně vázaných tiskovinách. V roce 2020 bohužel došlo k závažným problémům s plněním databáze novými údaji a následně i s jejím zpřístupněním v on-line prostředí. Bibliografická databáze je uživatelům znova k dispozici díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR v rámci dotačního programu Podpora tradiční lidové kultury. Vstup do databáze je pod níže uvedeným odkazem: <https://www.narodopisnaspolecnost.cz/index.php/virtualni-badatelna/bibliograficka-databaze>.
- Stránky si můžete prohlédnout na této adrese: www.narodopisnaspolecnost.cz.

Členská základna

- Hlavní výbor v daném období neobdržel k posouzení žádnou přihlášku, členství v ČNS na vlastní žádost ukončila Mgr. Ivana Sieberová.
- 5. listopadu 2022 zemřela doc. Eva Romana Melmuková Šašecí ve věku 90 let.
- 8. prosince 2022 zemřel emeritní předseda ČNS prof. Josef Kandert ve věku 79 let.
- Pro komunikaci se členy ČNS je využívána jak e-mailová, tak klasická pošta. **Tímto bychom chtěli požádat členy ČNS, aby nám, pokud došlo nebo někdy v budoucnu dojde ke změně jejich e-mailové a/nebo poštovní adresy, obratem sdělili její nové znění.** Platná poštovní a e-mailová adresa je potřeba pro zasílání informací a publikací

ČNS – například Zpravodaje ČNS nebo Národopisného věstníku. Je škoda, pokud k adresátům zásilky a informace nedorazí a vracejí se zpět jako nedoručitelné. Informace o změně adres, prosím, zasílejte na e-mailovou adresu: woitsch@eu.cas.cz nebo na **poštovní adresu**: Česká národopisná společnost, Národní třída 3, 117 20 Praha 1. Děkujeme.

Členské příspěvky

- Upozorňujeme členy, kteří ještě neuhradili členské příspěvky za rok 2022 (popř. i za rok 2021), aby tak obratem učinili.
- Zároveň upozorňujeme, že od 1. ledna 2015 členské příspěvky činí:

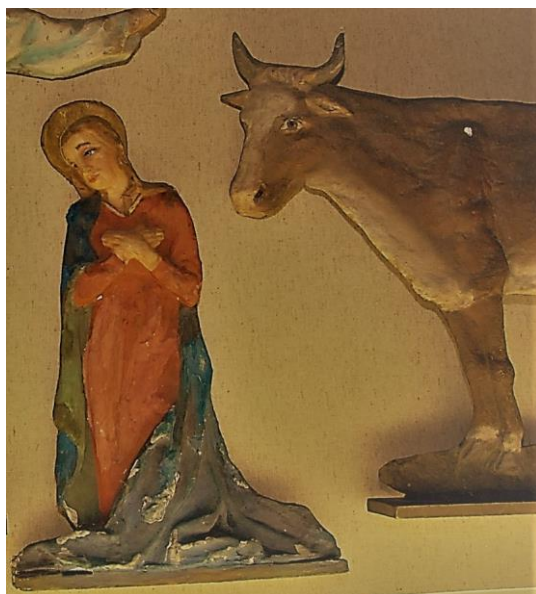
Řádný člen: 400 Kč / rok

Kolektivní člen: 1500 Kč / rok

senioři nad 70 let: 0 Kč (s možností dobrovolného příspěvku na činnost ČNS)

- HV ČNS by rád poděkoval za zasílání **dobrovolných příspěvků** na činnost ČNS, a to **doc. PhDr. Haně Hlôškové, CSc.**, z NSS (čestná členka) i **Mgr. Marii Brandstetrové** a **PhDr. Nadě Valáškové, CSc.**, (čestné členky, seniorky nad 70 let).
- Členské příspěvky můžete **NOVĚ UHRADIT VÝHRADNĚ** bankovním převodem na účet České národopisné společnosti: **2300812413/2010, FIO banka, a. s.** (pro lepší identifikaci platby, napište **do zprávy pro příjemce vždy své jméno**), nebo po předchozí domluvě také u pokladní ČNS PhDr. Jany Pospíšilové, Ph.D. (pospisilova@eu.cas.cz), případně u předsedy ČNS PhDr. Jiřího Woitsche, Ph.D., v Praze (woitsch@eu.cas.cz).

**Členové Hlavního výboru přejí všem členům ČNS
radostné svátky vánoční
a spokojený nový rok 2023!**

Část kašírovaného betlému z kostela sv. Havla v Šebířově
stav před zrestaurováním, 1. polovina 20. století
ze sbírky Husitského muzea v Táboře

Zpravodaj České národopisné společnosti, ročník 26, 2022, č. 3
Zpracovali Zuzana Čermáková a Jiří Woitsch.
Vydala ČNS se sídlem v Praze, Národní tř. 3 / Praha, prosinec 2022.